

**Afweering der betigtinge, die een onbekend schrijver onlangs
in zeker boekjen onder de naemletteren van D. K. A. V. R.
tegen de preekredenen van A. v. d. Schuer ... over de leere der
genade Gods, ligtvaerdelijk verbreid heeft**

<https://hdl.handle.net/1874/274050>

p.c. 3

Afweering

DER

BETIGTINGE,

Die een onbekend Schryver onlangs in zeker Boekjen onder de naemletteren van D. K. A. V. R. tegen de Preekredenen van A. VANDER SCHUER P. L. D. G. over de leere der Genade Gods, ligtvaerdelyk verbreid heeft.

WEinig tijds na dat het Boek van den nieuwen Wegwyzer voor den dag gekomen was, verscheen 'er ook een boekje, zekerlijk wel van de zelve hand, hoewel onder verscheide namen, tot verdedinge der genen die het eerste hadden goedgekeurd: en dat tegen zeker Berigt, 't welk imand onder den naem van S. M. Godgel. er-
A den

den, zoo haest de *Wegwyzer* uit de pers gekomen was, tegen die Goedkeurders had in het licht gegeven.

'T is mijn voornemen niet het geschil tusschen dien Godgeleerden en den *Wegwyzer*, of *Aenbreyger*, of *Verdediger*, of al zoo hy zig nu wilt noemen; 't is, zeg ik, mijn voornemen niet hun geschil aengaende de gemelde Keurders hier aen te roeren, als 't welke my ook in 't alderminste niet en raekt. Wat mijn gevoelen wegens hunne Keure is, kan elkeen, dien 't de moeite waerdig dunkt, zien in den Brief, welken ik over die zake aen een van hen geschreven heb, en die voor aen het *Antwoord* op den *Wegwyzer* gedrukt staet.

Ik zal hier maer byvoegen dat ik niemand van de genen die wat kennisse van de Leuven'sche zaken hebben, zoo bedaerd en ernstig van gelaet kenne, dat hy zonder lachen heeft kunnen lezen 't gene in dit nieuwe boekjen tot lof en roem van *M. Nikolaes de Bois* gezeid word. Evcneens als of *Mijnheer de Bois* te Leuven al vry wat groots was. *Nos poma natamus.*

Edog 't gene my grootelijks betreft, is dat die *Aenbreyger* (Want zoo wilt hy nu genoemd worden) in zijn laetste boekjen den naem van *A. Vander Schuer* op verscheide plaetsen gemeld, de Katholijke leere van de Genade Gods wederom onder dien naem beklad, en d'oude ongerymde be-
tig-

3
tigtingen van zijne Makkers met een nieuwe, die
niet min ongerechtig is, vermeerderd heeft. Hoe-
wel het waer is dat ik 't niet alleen ben die hy daer
aenrand, maer dat my dit lot met verscheide aen-
zienlijke mannen gemein is, 't welk my ook zij-
ne scheldreden te ligter doet vedragen.

Om hier van maer een exempel by te brengen,
't welk eenige der voornaemste personen van on-
ze Geestelijkheid belangt, hy sijnact wydloopig
op het Boekjen genaemd, *Korte Verhandeling*
van den Aflaet en 't Jubilé, opgesteld door een
geleerd en waerdig man, wiens naem, onder de
Katholijken van ons land met lof bekend is; en
goedgekeurd door den Zeereerwaardigen Heere
N. van Erkel, en door nog een ander man van
geen minder aanzien onder de Geestelijken van
deze lijdende en strijdende Kerke: en dit alles uit
last en met goedvinden van den Hoogwaardigen
Heere *I. V. N.* zaliger geheugenisse Bisschop in
deze landen.

Men vat genoeg dat het niet en is om hen te ee-
ren dat d' *Aenbrenger* de Goedkeurders van dit
Boekjen nevens den Bisschop van Kastorien aldus
met naem en toenaem hier gemeld heeft. Dit
dient hem slegs tot een voorreden, om dan ver-
volgens bekend te maken dat het zelve Boekje door
een *H. Roomsche Vergadering* verboden is. Maer
wie of hem dog last gegeven heeft om ons dit Ver-

bod hier te lande 'te verkundigen? Weet hy niet dat hy dit doende openlijk strijd tegen de meiningen en het goedvinden van zijne Heiligheid onzen Paus *Innocentius*? Indien hy dit niet en weet, zoo moet hy wel weinig kennisse hebben van de zaken van welke hy onderneemt te schryven. Maer indien hy 't wel weet, zoo is zijne vermetendheid zoo veel te grooter. Dan wat van deze zaak is zal misschien de tyd ons eerlang wat nader verklaren.

Nu in alle geval wat quam het dog in 't Geschrift van onzen *Aenbreyger* te pas het Verbod van 't gemelde Boekjen zoo wydloopig uit te schryven? Niet meer dan of ik hier op dit Blad ging tusschen voegen 't Verbod van den Paus Klemens X. tegen de twee boeken van den vermaerden Jesuit *Pater Estrix*, en dat van onzen H. Vader *Innocentius* XI. tegen den *Katechismus* die d' Eerwaardige *Paters* der zelve *Societeit* hunne Bekeerlingen in 't rijk van *Sina* leerden: als ook 't Verbod van den zelve Paus tegen de LXV. leerstukken der Ruime Leeraers, enz. Dit zoude immers te verre buiten 't spoor loopen. Alles heeft zijnen tijd: en alle waerheden willen niet op alle plaetsen en tijden gezeid worden. *Sermo opportunus est optimus.* Prov. 15. 23. Ik koom dan nu tot onze zake.

De *Wegwyzer* of *Aenbreyger* heeft het tegen my op verscheide plaetsen van zijn boekjen. Dog 't gene

3
't gene hy zeit op het 6. blad en elders, is van die dingen welke al overlang tot walgens toe wederleid, en nu in 't *Antwoord* op zijn eerste Boek in dier voege afgewezen en beantwoord zijn, dat'er reden is om te hoopen dat hy ze voordaen, indien hy immers wijselijk wilt handelen, niet verders roeren zal. 'T is dog al wederom van *Jansenius*, en van 't onderscheid of overeenkoominge tusschen onze, dat is, tusschen S. Augustyns leere en de leere van dien Bisschop. Ik geef hem te denken of men hem de woorden van dien H. Leeraer aen Juliaen hier niet eens te regt zoude mogen toevoeren: *Gy hebt veel klaps tegen my: maer 't gene gy bybrengt heeft niet een snees te beduiden. Multum adversus me nihil dicis.*

'T gene ik dan voornamelijk in dit Geschrift voor heb te betragten, is slegs in het kort van my en van de Katholijke leere door my voorgesteld af te weeren een laffe en ongegronde betigtinge, die d' *Aenbrenger* op zijn 9. blaedjen gansch-reuke-loos en tegen waerheid heeft ingesteld met deze woorden: 'K zou hier ook kunnen ophalen, zeit hy, *Hoe groote verergernisse haer verkondigen* (Hy spreekt van onze Preekredenen over het stuk van de Genade Gods) *over korte jaren gegeven heeft aen d' eenvoudige Katholyken van ROTTERDAM, en elders.* Zie hier van de 29. Vraeg van A. E. I. O. V. op 't Noodig *Vertoog van M. H. ANDREAS*

VANDER SCHUUR. En dat zy verscheide Roomschen (eertijds Gereformeert) heeft doen wanke-
len in het aengenomen geloof; JA TOT DE
GEREFORMEERDE RELIGIE WEER
HEEFT OVERGETROKKEN.

Zoo spreekt die onbekende Gast ter gemelde plaetse. Dit noem ik en verwerp het als een ongegronde en valsche betigtinge, dewelke niet en kan strekken dan tot schacnte van hem die ze zoo stoutelijk durst opwerpen, en van de genen die hem misschien deze fabel hebben wysgemaekt, welker valsheid wy aenstonds vertoonen zullen.

Dit wensch ik ondertusschen dat men hier gelieve te bemerken, dat een leere niet aenstonds voor quaed en verwerpelijk moet gehouden worden, zoo haest een onwetend of quaedwillig mensch verargernisse uit dezelve opvat. Die oit gelezen heeft wat Chrysostomus, Augustinus, en meer andere heilige Leeraren, wat Paulus, ja wat Christus zelve in 't verkundigen van hunne leere wedervaren is, zien wel hoe redenloos het zoude zijn een ander oordeel te hebben. Ik zwijg nu van de dagelijksche ondervindinge. Zoo dat het gene d' Aenbrenger ons van die hervallen Bekeerlingen verhaekt, wel zoude hebben kunnen waer zijn, zonder dat wy daerom in 't verkundigen van de leere der Genade het alderminste zouden misdaen hebben. Behalven dat het
als-

alsdan ook nog zoude t'onderzoeken staen, of
de schuld van dit ongeval aen ons, of liever aen
onzen kloekroependen Tegenspreker te wijten
was. Maer nu ter zake.

D' *Aenbrenger* verklaert en zeit, dat ons Pre-
ken van de leere der Genade Gods verscheide Ka-
tholijken van de Katholijke Kerke heeft doen af-
wyken, en tot een andere Religie heeft overge-
trokken. Hy noemt ook de stad van Rotterdam en
M. H. Andreas vander Schuur: op dat zig niemand
zoude vergiffchen van wien hy hier verstaet te
spreken. Edog dat zijne betigting valsch is, be-
wys ik nu op't alderbondigste door goede en wet-
tige getuigenissen van lofwaerdige mannen.

'T is nu over de drie jaren geleden, omtrent
een halfjaer na dat de bewuste Preckredenen te
Rotterdam verkundigd waren, dat'er een dier-
gelijk gerugt door sommige qualijkgezinden in
verscheide plaetsen begon uitgestrooid te worden,
als of eenige Katholijken van die stad by die ge-
legendheid 't geloof zouden verlochend hebben,
en tot d' Andergezinden zouden overgelopen
zijn. Zoo haest my dit ter ooren quam, schreef
ik zonder uitsel aen eenige voorname personen
daer ter plaetse woonagtig, en die alderbest ken-
nisse van zoodanige zaken konden hebben, hen
biddende dat zy eens naukeurig wilden onderzoe-
ken, of'er iets mogt voorgevallen zijn, waer
uit

uit men gelegendheid had kunnen neemen om zoo hatelijke dingen uit te strooijen. Hier op schreven zy my eenpaerlijk tot antwoord al in 't begin van Wijnmaend des Jaers 1684. dat zy wel rijpelijk onderzocht hadden, en ook door verscheide persoonen *op het naukeurigste* hadden doen onderzoeken, of daer imand door onze leeringe ontroerd zijnde, of ter oorzake van onze Predikation, de Katholijke Kerke mogt verlaten hebben, of tot de Gereformeerden overgelopen zijn: dog dat zy niemand hadden kunnen vinden die oit iet zulks gehoord had, gelijk zy ook zelf noit iet zulks gehoord hadden. Waer uit zy dan ook besloten, dat het gene hier van uitgestrooid wierd, niet anders dan *een versierde lasteringh* moest wezen.

Deze brieven en getuigenissen heb ik nog in handen om my des noods zijnde daer van te kunnen dienen. Hier dient ook aengetekend dat my in eene van dezelve geschreven word met deze woorden: *By aldien nochtans naderhand my ymant wort aangewezen, zal niet nalaten het V. E. kenbaar te maken.* Want alzo nog die zelve Heer nog imand anders my oit naderhand iets des aengaende te kennen gegeven heeft, gelijk hy alhier toezeit te zullen doen, indien hem iets daer van mogt te voore koomen, zoo konde ik dit reeds als een genoegzaam bewijs gebruikt hebben.

hebben, om 'de tegenwoordige scheldwoorden van den *Aenbrenger* by alle redelijke menschen voor een ongegronde en onnutte fabel te doen aenzien, en hem als een valschen betigter te verwerpen.

Nu dog ik heb met dit alles my nog al niet vernoegeghouden, maer heb na dat ik zijn boekjen gelezen had, om volkomenlijk van de zack onderrigt te zijn, nog wederom aen verscheide waerdige en aenzienlijke mannen, welker getuigenis ons in dit werk van 't hoogste gewigt moet wezen, over 't zelve geschreven, hen andermael verzoekende, dat zy dog wilden navorschen en my doen weten, of 'er ook naderhandicts mogt gebeurd of ontdekt zijn, waer uit de betigting van dien genoemden *Aenbrenger* haren oorsprong konde genomen hebben. Zy antwoorden my na ryp onderzoek van een geruimen tijd alle gezamenlijk, en getuigen in goede *Forme*, *Dat na dat zy naukeurig onderzocht hadden, of 'er imand van de Katholijken, 't Zy man of vrouwpersoon, om de Predikationen die de Heer A. Vander Schuur in de stad van Rotterdam over de Verkiezinge en de Genade van Christus gedaen heeft, van 't geloof mogt afgevallen zijn, zy bevonden hebbend dat niemand ter dier oorzake, of by gelegendheid van die of diergelijke Predikationen van 't Katholijk geloof afgevallen is.*

'T Origi-

'T Origineel van deze getuigenisse, gedagtekend 24. der voorleden maend December, en met hunne ondertekeningen bekrachtigd, heb ik by my, en ben bereid het zelve t'allen tijde en plaetse ook nevens de voorgaende, aen elkeen die 't van my eischen zal, te vertoonen.

Hier uit besluit ik dan ten eerste, dat het gene d' *Aenbrenger* in zijn laetste boekjen verhaelt met de woorden die wy hier boven uitgeschreven hebben, een laffe en valsche betigting is, en voor zoodanig moet gehouden worden, zoo lang hy *Aenbrenger* de getuigenissen die ik hier bygebragt heb, niet en kan te niet doen met tegenstrijdende getuigenissen van meerder kragt en gewigt dan de mijne zijn: die ik niet en denk dat hy, of imand van de zijnen oit door alle hunne arglistigheid of onderkruipingen zal kunnen betrappen.

Ik besluit ten tweede, dat zijn boekje als een schadelijk, leugenagtig en naemschendend Geschrift openlijk moet verboden, onderdrukt en gedoemd worden: 't en zy hy zonder eenig uitstel zijne betigtinge koome verdedigen en waermaken.

Ten derde besluit ik, dat die onbekende *Betigter*, en alle die eenig deel aen het maken of uitstroijen van zijn boekjen mogten hebben, indien zy oit ontdekt of bekend wierden, als openbare

bare naemschenders, of medepligtigen van dusdanige misdaed, naer regt en verdiensten moeten gestraft worden : op dat zy leeren niet meer te lasteren.

Edog terwijl de Maker van het boekjen als ons tot nog toe niet genoeg bekend zijnde, nu niet persoonlijk kan aengesproken worden om zijne aentigtingen te koomen verantwoorden, zoo hoop en verzoek ik ondertusschen van herte, dat de genen tot welker ampt zulks behoort, 't gemelde boekjen als een schadelijk, leugenagtig en naemschendend Geschrift, gelijk het verdient, openlijk en geregtelijk veroordeelen en verwerpen zullen. Dit doende zullen zy my en meer anderen regt doen.

Wat nu de *Wegwyzer* of *Aenbrenger* tot zijne verantwoordinge zal inbrengen, en of mogelijk die vermeinde afgevallen Katholijken *elders* te zoeken zullen zijn, weet ik niet. Dan dit weet ik, dat zoo lang hy zijne betigtinge niet met goede, bondige en wettige getuigenissen, en dat met aenwijzinge van plaets, tijd en personen, koomt bevestigen en goedmaken, mijne bovengestelde besluiten t' allen tijde tegen hem zullen dienen. Zoo mein ik ook dat alle onzijdige verstanden zullen oordeelen. Verders wensch ik den *Aenbrenger* geen quaed toe, dan dat hy zijnen misflag herkenne en verbeterere, en eens ophoude

de d'eendragt, de vrêede en de liefde te stooren:
 op dat deschuld van verargernisse, waer mede
 hy zijne broeders t'onrecht belast heeft, op hem
 niet en blijve. Dog gy, Heere, verlos my van
 de belastingen der menschen: op dat ik uwe beve-
 len onderhoude. Amen, Psalm 118.

VI. van Lentemaend.

M D C LXXXVIII.

